

Medierea în Argentina

**Elena Highton Nolasco,
Vice-Președinte al Curții Supreme
din Argentina**

Les juges argentins travaillent depuis 1991 pour lancer et mettre en place les ADR (particulièrement la médiation).

Nous avons développé un plan national de médiation. La médiation obligatoire avant le procès est en vigueur depuis 1996. En 13 ans, plus de 300.000 affaires ont été envoyées en médiation, et en retour un tiers seulement est revenu pour aller au procès. La médiation est implantée dans la plupart des provinces. Les tribunaux suprêmes provinciaux sont impliqués dans le développement de projets correspondant à leurs besoins, dans certains s'appuient sur des modèles à portes multiples.

A la suite de la conférence judiciaire organisée par la Cour Suprême et les associations des juges en septembre 2007, un groupe a été formé pour travailler sur l'accès à la justice et la résolution de litiges. Il s'agit d'un petit groupe juges provenant de tous les coins du pays placé sous l'autorité de la Vice-présidence.

Nous avons dessiné une carte des ADR judiciaires dans le pays entier, que l'on peut trouver sur le site web de la Cour Suprême <http://www.csjn.gov.ar> (carte d'accès à la justice).

L'Argentine offre acutellement son aide et ses formations aux autres pays d'Amérique latine.

Introducere

În calitate de judecător, aparținând Curții Supreme, am avut bucuria de a fi invitată să-mi prezint viziunea cu privire la domeniul important al ADR în cadru primelor dezbateri internaționale cu privire la medierea judiciară.

Am lucrat în acest domeniu încă de la debutul său în anii '90, încercând să implementez ADR nu numai în Argentina, dar și în alte state din America Latină. Efortul a fost susținut de judecători, Ministerul justiției, universități, barouri și alte profesii.

Argentina oferă în prezent o asistență tehnică și formare profesională cu

privire la medierea altor state din America Latină, cum ar fi Brazilia, Costa Rica, Chile, Ecuador, Salvador, Honduras, Mexic, Nicaragua, Panama, Peru, Uruguay etc.

Mișcarea a pornit din sistemul judiciar către alte sectoare și s-a dezvoltat.

Medierea obligatorie înaintea proceselor aflate în competența tribunalelor federale

Această acțiune a fost rezultatul schimbului dintre judecătorii nord americani în cadrul Colegiului Judiciar din Reno, Nevada. Eram la vremea aceea un judecător care tranșa litigiile, iar împreună cu colegul meu Gladys Alvarez, care a devenit partenerul meu în acest angajament, eram foarte preocupați de criza sistemului judiciar, astfel că am decis să ne înscriem la Colegiul Judiciar în căutarea unor noi modalități de abordare.

La întoarcere am stabilit **Planul Național de Mediere** la nivelul Argentinei.

Aici trebuie menționat cu claritate că Legea fundamentală a Argentinei se bazează pe Constituția Americană, astfel că există un sistem federal, ceea ce presupune o structură de guvernământ pe două etaje. În afara autorităților naționale principale (Președintele statului, Congresul Național și Curtea Supremă), fiecare provincie are în sistemul de guvernare o putere executivă, una legislativă și una judecătorească.

În urma efortului nostru, un proiect pentru mediere a fost creat de Ministerul Justiției și Curtea de Apel Națională pentru cauzele civile. Legile au fost adoptate rapid.

A avut ca rezultat medierea obligatorie înainte de proces, intrată în vigoare în Tribunalele Federale din localitatea Buenos Aires în 1996. În 13 ani, mai mult de 300.000 de cauze au fost trimise mediatorilor și numai o treime s-au terminat prin procese. Aproximativ 4.000 de mediatorii sunt înscriși în Registrul Ministerului Național al Justiției.

Reacțiile avocaților

Avocații au avut reacții contradictorii. Mulți dintre aceștia, cu precădere tinerii, au fost interesați încă de la

În Tribunalele Federale din Buenos Aires. medierea a devenit obligatorie înainte de proces în 1996. În 13 ani mai mult de 300.000 cauze au fost trimise mediatorilor și numai o treime s-au terminat prin procese.

început. Avocații mai în vârstă, dar mai ales cei care desfășurau activități judiciare s-au opus medierii. Unii credeau din eroare că asta făcuseră de fapt dintotdeauna; alții păreau să creadă că dacă medierea se răspândește vor pierde din câștiguri; alții erau de părere că medierea obligatorie este neconstituțională; exista și opinia că mediatorii nu sunt suficient de bine formați profesional etc.

Cu trecerea timpului, unii dintre ei au început cel puțin să descopere anumite avantaje ale procedurii. Au găsit un nou domeniu de activitate, dat fiind că pentru a fi înscris pe lista mediatorilor autorizați să participe la medierea obligatorie înaintea procesului trebuia să fi fost avocat. S-a ajuns la concluzia că s-ar putea obține câștiguri prin rezolvarea rapidă a conflictelor prin mediere, mai ușor decât a se lupta în instanță mai mulți ani.

Când mecanismul devine mai bine cunoscut, clienții încep să ceară un răspuns mai rapid și mai ieftin prin intermediul medierii și se prezintă la reuniuni mai bine pregătite pentru opțiuni și soluții posibile ale problemelor lor; avocații apreciază satisfacția clienților lor.

Poziția judecătorilor

Cum au reacționat judecătorii?

Mulți judecători s-au implicat

imediat. Judecătorii argentinieni au fost folosiți imediat în audierile de conciliere. Aceste audiențe fac parte din activitatea judiciară, astfel cum e definită de codurile de procedură. Asta înseamnă că judecătorii nu sunt și nu pot fi mediatori, dar pot convoca părțile pentru a încerca încheierea unui acord. Totuși, nu toți judecătorii au înclinații către aceasta, pretinzând că nu au timp și că preferă să motiveze hotărâri în loc să „piardă” timp discutând cu părțile. Unii judecători nu au darul sau formarea necesară pentru a reuși.

Programele de Mediere în provincii

Tribunalele erau supraîncărcate și activitatea judiciară extrem de dificilă, ceea ce a determinat un număr important de judecători să susțină cauza și să folosească ADR (cu precădere medierea) pentru a lansa și implementa diverse mecanisme.

În prezent, aproape toate cele 24 de districte au programe de mediere. În general, Curțile Supreme Provinciale s-au implicat în proiecte de dezvoltare în funcție de necesități.

Din cauză că țara nu este nu numai mare, dar prezintă și condiții diferite în funcție de regiuni, nevoile sunt foarte diferite, există localități mari și zone foarte populate sau orașe mici foarte puțin dezvoltate. În funcție de circumstanțele locale, prezentăm un tablou complet al opțiunilor ADR sau al modelelor tribunalelor, de mediere voluntară sau obligatorie, cu sau fără reglementare locale, Justiția de Pace, Casele Justiției ai căror profesioniști se deplasează dintr-un oraș în altul etc.

Spre exemplu, Tribunalele Superioare ale celor două provincii din Patagonia au dezvoltat proiecte privind deschiderea Caselor Justiției pentru a facilita accesul la justiție prin

propunerea ADR, ce corespunde nevoilor populației care locuiește departe de tribunale.

Prima a fost instalată în Provincia din Rio Negro, în sudul Patagoniei, în mijlocul munților, la 160 de km de tribunalul cel mai apropiat.

A doua se găsește într-un minuscul oraș minier și „Casa” se deplasează periodic dintr-un loc în altul; anumite orașe sunt atât de mici că nu au decât câteva ulițe cu case. Locuitorii sunt foarte săraci, indieni din populații aborigene.

O altă „Casă” este situată în Provincia Țării de Foc, partea cea mai septentrională din America de Sud (se mândresc prin a spune că trăiesc la „capătul lumii”). Una dintre persoanele cele mai importante și mai reprezentative din regiune, unul din liderii orașului care susține acest proiect este brutarul! Tribunalul Superior al Provinciei este în spatele acestui proiect și trimite mediatori și experți, care se duc să lucreze acolo.

În acest ultim caz, a fost creat un sistem de ADR, care se aseamănă cu modelul cu variante multiple - ce oferă nu numai medierea efectuată de mediatori formați de Tribunal -, dar și diferite servicii pentru școală, spital sau alte servicii sociale. Ministerul Muncii are propria sa „intrare”.

Medierea victimă-agresor

Deși natura sistemului nostru penal atrage anumite obiecțiuni sau obstacole legale în fața generalizării totale, am dezvoltat de asemenea un program de mediere victimă-agresor, în mod deosebit în unele Provincii.

Diversitate

Cum se poate vedea, soluționarea conflictelor de către tribunale poate fi foarte variată.

Accesul la Justiție

Mijloacele alternative de rezolvare a conflictelor pot fi apropiate din multe puncte de vedere și ne-am convins că din perspectivă judiciară, evoluția ADR ocupă un loc în modernizarea și reforma sectorului judiciar.

În întreaga lume, crizele sistemelor judiciare au fost factorul determinant al renașterii practicilor vechi pentru a regla conflictele interpersonale și colective, practici care au fost îmbunătățite prin noi abordări și noi teorii.

S-a recunoscut faptul că sistemul judiciar formalist și tradițional nu este calea cea mai bună pentru a rezolva conflictele, și conceptele de *justiție* și *administrare a justiției* trebuie să fie redefinite cu alte criterii mai largi. Astfel, când, spre exemplu, este sigur că singurele mijloace posibile de acces la justiție pentru cetățeni sunt să se prezinte în fața judecătorului pentru a pronunța o hotărâre, se face aplicarea conceptului judiciar legal, ignorând o justiție intrinsecă care poate fi găsită și utilizată de părțile interesate, independent de orice intervenție a Statului, atâta timp cât nu interferează cu ordinea publică sau orice alt interes superior.

Este o necesitate urgentă să relevăm provocarea de a aduce justiția către membrii cei mai nevoiași și mai vulnerabili ai societății și de a transforma sistemele judiciare în surse de egalitate. Aceasta implică deschiderea sistemului judiciar, prin îmbunătățirea măsurilor de ajutor juridic și prin înlesnirea pentru orice persoană a accesului la instituțiile locale, dar și prin întărirea credinței că administrarea justiției este un serviciu public. Protecția judiciară trebuie să fie multiplă și să prezinte alte opțiuni decât procesul, cum ar fi medierea și arbitrajul

când urmarea lor este rezonabilă. Curtea noastră Supremă are o nouă facilitate: un birou împotriva violenței domestice (depinzând de Vicepreședine) ce beneficiază de serviciile a 60 de profesioniști (avocați, psihologi, asistenți sociali și medici) care-i asistă pe judecători, dar este deschis pentru victime 24 de ore din 24.

Această abordare a ADR ca obiectiv al justiției publice demonstrează că nu suntem în fața privatizării justiției, ci a unei sarcini ce trebuie îndeplinită prin susținerea instituționalizării acestor mecanisme alternative și prin securizarea serviciilor ADR apropiate.

Cu o perspectivă a politicii judiciare definite pe o bază de criterii de bunăstare socială, aceste soluții care sunt cele mai puțin oneroase trebuie avute în vedere pentru a lărgi accesul la justiție.

Accesul la justiție și ADR, o politică judiciară

De acum doi ani, rezolvarea conflictelor este o politică a statului pentru sistemul judiciar elaborată de Curtea Supremă. Un grup de lucru cu privire la Accesul la Justiție și Soluționarea Conflictelor a fost creat în cursul ultimei noastre Conferințe Juridice, sub coordonarea Vicepreședintelui Curții Supreme. Judecătorii din toată țara: federali, naționali și provinciali, de la toate jurisdicțiile – judecători de pace, judecători de primă instanță, de apel sau de la Curtea Supremă – depun eforturi în acest sens.

Începem activitatea cu o hartă sau o diagramă pentru a identifica metodele de soluționare a conflictelor din țară prin intermediul tribunalelor. Harta judiciară a ADR se găsește pe site-ul Curții Supreme <http://www.csjn.gov.ar> (hartă de acces la justiție).

A fost expusă pe site pentru ca toți judecătorii să poată împărtăși experiențele, să dezvolte mecanisme acolo unde ele nu există, să le fortifice pe cele care au fost implementate. Și când vom avea suficiente informații și consens, politica de acces la justiție prevede dezvoltarea programelor de aprofundare la nivel național.

Și, bineînțeles, avocații, judecătorii, mediatorii sau cetățenii din lumea întreagă vor putea vedea cine suntem,

într-un mod public și transparent. Ideea este de a împărtăși experiența noastră cu restul lumii.

Traducere și adaptare realizate de Ionuț Militaru

Nota redacției: Materialul a fost prezentat în cadrul Primei Conferințe Internaționale pentru Mediere Judiciară, desfășurată la Paris, în perioada 16-17 octombrie 2009